

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **Z. O.**, zast. Mgr. Kamilem Tvarůžkou, advokátem se sídlem Hlavní 83/115, Opava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Krížová 25, Praha, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 10. 2021 č. j. 17 Ad 7/2021-46,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 12. 2020, č. j. X1 (dále jen „rozhodnutí žalované“); tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky stěžovatelky a potvrdila rozhodnutí žalované ze dne 18. 9. 2020, č. j. X2 (dále také jen „prvostupňové rozhodnutí“). Posledně uvedeným rozhodnutím žalovaná zamítla žádost stěžovatelky o přiznání invalidního důchodu pro nesplnění podmínek podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka požádala o přiznání invalidního důchodu již dne 17. 12. 2019; k žádosti byl připojen posudek o invaliditě vypracovaný MUDr. Františkem Hýžou – podle tohoto posudku nebylo možné posoudit stav stěžovatelky jako dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění, neboť její stav byl po operaci ramene dosud nestabilizovaný. Rozhodnutím ze dne 6. 1. 2020, č. j. X3, proto žalovaná žádost stěžovatelky zamítla; následně žalovaná rozhodnutím ze dne 16. 4. 2020, č. j. X4, zamítla námitky stěžovatelky. Na základě posudku o invaliditě ze dne 17. 3. 2020, vypracovaného MUDr. Milenou Holáskovou, totiž bylo potvrzeno, že stav stěžovatelky je dosud nestabilizovaný, nejde proto o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav.

[3] Dne 4. 9. 2020 podala stěžovatelka novou žádost o přiznání invalidního důchodu; k žádosti byl připojen posudek o invaliditě ze dne 27. 8. 2020, vypracovaný MUDr. Danou

Liptayovou, podle něhož se již jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění s celkovou mírou poklesu pracovní schopnosti o 20 %. Podle doloženého posudku je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky postižení uvedené v kapitole XV, oddílu B, položce 3a přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity); jde tedy o lehké omezení hybnosti jednoho nebo dvou kloubů (reziduum po operacích pravého ramene – omezení hybnosti, postkompresní nebo postischemická leze n. radialis vpravo na úrovni lehké funkční poruchy).

[4] Žalovaná následně na základě doloženého posudku o invaliditě prvostupňovým rozhodnutím žádost stěžovatelky zamítla pro nesplnění podmínek podle § 38 zákona o důchodovém pojištění (stěžovatelka není invalidní). V řízení o námitkách byl vypracován další posudek o invaliditě (ze dne 7. 12. 2020, zpracovaný MUDr. Milenou Holáskovou), který předchází posudkový nález potvrdil (i podle tohoto posudku je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky postižení uvedené v kapitole XV, oddílu B, položce 3a přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity s mírou poklesu pracovní schopnosti o 10 %, navýšené o 10 % vzhledem k dalšímu postižení podle § 3 odst. 1 vyhlášky; tj. celkem 20 %). Žalovaná proto námitky stěžovatelky zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[5] Proti rozhodnutí žalované podala stěžovatelka žalobu, kterou krajský soud podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl. Před rozhodnutím ve věci samé nechal krajský soud vypracovat posudek o invaliditě posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě – podle tohoto posudku je míra poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky 10 %, navýšena pro další postižení (neuralgii vřetenního nervu vpravo) o 10 %, tj. celkem 20 %. S ohledem na skutečnost, že stěžovatelka v průběhu řízení u krajského soudu vyjádřila s vypracovaným posudkem nesouhlas, nechal krajský soud vypracovat posudek také posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně; závěry této posudkové komise potvrdily stěžovatelčin dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, avšak celkovou míru poklesu pracovní schopnosti hodnotila komise 25 % (míru poklesu pracovní schopnosti posoudila komise podle položky 3b téže kapitoly a oddílu přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, tj. jako středně těžké omezení hybnosti jednoho nebo dvou kloubů, omezení funkce končetiny pro manipulaci a přenášení těžkých předmětů, s poklesem pracovní schopnosti o 15 %, navýšené o další postižení o 10 %). Současně posudková komise uvedla, že postižení stěžovatelky nebylo možné hodnotit podle položek 3c nebo 3d (ztuhnutí lokte nebo ramene, ztuhnutí dvou kloubů), neboť v případě stěžovatelky se o ztuhnutí nejedná.

[6] Na základě těchto dvou posudků, které shledal krajský soud přesvědčivými, úplnými a vypracovanými na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím k tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy, zamítl stěžovatelčinu žalobu.

[7] Stěžovatelka napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností, ve které odkázala na § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. s tím, že posouzení věci nemá oporu ve spisu. Podle přesvědčení stěžovatelky krajský soud zjistil skutkový stav nedostatečně. Stěžovatelka

pokračování

uvedla, že krajský soud měl nechat vypracovat znalecký posudek v oblasti neurochirurgie, neboť žádný z vypracovaných posudků nezohlednil faktor bolestivosti. Jediný, kdo může kvalifikovaně posoudit bolestivost s ohledem na praktickou použitelnost končetiny (funkční dopad), je neurochirurg. Stěžovatelka tedy navrhla vypracování znaleckého posudku – v době podání kasační stížnosti tento posudek také sama zadala, přičemž následně jej prostřednictvím datové schránky soudu zaslala (podle doloženého dokumentu mělo dojít k poklesu pracovní schopnosti o více než 50 %; znalec doc. MUDr. David Krahulík, Ph.D. MBA uvedl: „*Pokles míry pracovní schopnosti dle tabulky k vyhlášce č. 359/2009 Sb. hodnotím jako – 15/B/3D.*“). Také uvedla, že k navýšení procentuálního poklesu pracovní schopnosti nemělo dojít podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity, ale podle § 3 odst. 2, neboť zdravotní postižení má vliv na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti stěžovatelky (pracovala jako ošetrovatelka, avšak nyní je vyloučena manipulace s těžkými pacienty).

[8] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznila, že nemá důvod pochybovat o zákonnosti a objektivitě napadeného rozsudku a s právním názorem v něm vyjádřeným se plně ztotožnila. Navrhla proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatelka je řádně zastoupena (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] S ohledem na skutečnost, že se jedná o věc, kterou před krajským soudem rozhodoval samosoudce, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Novelou s. ř. s. provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. (s účinností od 1. 4. 2021) byl totiž rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o „*věci mezinárodní ochrany*“, nýbrž o všechny „*věci, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce*“. Tato změna však nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti kasační stížnosti (shodně již rozsudek NSS ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28, nebo ze dne 11. 6. 2021, č. j. 10 As 154/2021-23). Při rozhodování o (ne)přijatelnosti kasační stížnosti proto soud i nadále vychází z ustálených kritérií (viz usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS).

[11] Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. Podle citovaného usnesení je tedy kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] V nyní souzené věci Nejvyšší správní soud neshledal naplnění některého z výše uvedených typových případů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není přijatelná.

[13] Stěžovatelka napadala v kasační stížnosti především závěry posudkových komisí, které posuzovaly její zdravotní stav. Je toho názoru, že posudkové komise nezohlednily všechny její zdravotní obtíže, především faktor bolestivosti, proto měl krajský soud nechat vypracovat znalecký posudek v oblasti neurochirurgie, který by její potíže kvalifikovaně posoudil.

[14] K takovým námitkám soud předesílá, že dle ustálené judikatury je posouzení vzniku invalidity otázkou odbornou, medicínskou a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud proto musí vycházet z odborných závěrů, nemůže si učinit úsudek o této otázce sám (srov. např. rozsudky NSS ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb. NSS; ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009-46; či ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20). Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny k posouzení poklesu pracovní schopnosti a zaujetí posudkových závěrů o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku.

[15] Posudkové řízení je tedy specifickou formou správní činnosti, spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Jde o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. Posudek posudkové komise je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je správní soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi a své posudkové závěry náležitě odůvodnila, aby byly přesvědčivé i pro soud, který nemá (a ani nemůže mít) odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí (rozsudky NSS ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003-82, č. 526/2005 Sb. NSS; ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016-57, apod.).

[16] Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na svůj mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna (viz např. již citovaný rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20; rozsudek NSS ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003-136; nebo již zmiňovaný rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54).

[17] Jak již bylo uvedeno výše, požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. Při určování poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se však vychází ze

pokračování

zdravotního stavu doloženého výsledky funkčních vyšetření, nikoliv ze subjektivních pocitů a stesků žalobce.

[18] V posudku musí být dále uvedeno, zda zjištěná zdravotní postižení zakládají dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a pokud je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu více zdravotních potíží (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity), které zdravotní postižení bylo vzato za jeho rozhodující příčinu. Jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se přitom nesčítají, ale procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto rozhodujícího zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti tedy komise vyhodnotí podle charakteru zdravotního postižení na základě vyhlášky o posuzování invalidity, přičemž zdravotní postižení podřadí podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy téže vyhlášky a současně odůvodní stanovenou míru poklesu pracovní schopnosti v rámci stanoveného rozpětí.

[19] Krajský soud v napadeném rozsudku zcela přesvědčivě popsal, jak hodnotil ve spise obsažené odborné podklady – jednalo se o celkem 4 posudky týkající se zdravotního stavu stěžovatelky (posudek MUDr. Liptayové, připojený k žádosti o přiznání invalidního důchodu; dále posudek MUDr. Holáskové, zpracovaný na základě žádosti žalované pro rozhodnutí o námitkách stěžovatelky a posudky posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě a v Brně, zpracované v průběhu řízení u krajského soudu). Všechny 4 posudky se shodly na tom, že míra poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky nedosahuje požadovaných 35 % [§ 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění]. Byť posledně uvedený posudek hodnotil míru poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky mírně odlišně od posudků předcházejících (25 % oproti původním 20 %), v zásadě se všechny posudky na hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky shodují. Při hodnocení jejího zdravotního stavu v řízení u krajského soudu byl přitom v obou případech členem posudkové komise lékař se zaměřením na ortopedii, tj. lékař, jehož odbornost odpovídá základním vymezením zdravotních postižení podle kapitol uvedených v příloze vyhlášky o posuzování invalidity (viz rozsudek NSS ze dne 8. 3. 2017, č. j. 6 Ads 285/2016-38). Ve všech 4 případech měly hodnotící lékaři k dispozici stěžovatelčinu zdravotnickou dokumentaci, která jednoznačně popisovala také subjektivně pociťovanou bolestivost. Není tedy pravdou, že by tento aspekt jejich obtíží posudkoví lékaři pominuli.

[20] Co se týče stěžovatelkou namítaného znaleckého posudku, k tomu Nejvyšší správní soud poznamenává, že samotný nesouhlas stěžovatelky se závěry posudkových komisí, které jsou právě pro účely posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů v přezkumném řízení soudním ve věcech důchodového pojištění povolány (viz § 4 odst. 2 výše citovaného zákona č. 582/1991 Sb.), není důvodem pro vypracování znaleckého posudku (k tomu přiměřeně srov. rozsudek NSS ze dne 6. 8. 2008, č. j. 3 Ads 20/2008-141). Nevystala-li pochybnost ohledně hodnocení zdravotního stavu provedeného posudkovými lékaři, nebyl dán žádný důvod k tomu, aby se ke stejné otázce vyjadřoval ještě znalec.

[21] Uvedené však nebrání tomu, aby žadatel o přiznání invalidního důchodu k otázce schopnosti soustavné výdělečné činnosti předložil znalecký posudek sám. Pokud se k této otázce vyjádří znalec, mohly by být jeho závěry pro rozhodnutí soudu významné pouze za předpokladu, že by byly v rozporu se skutečnostmi zjištěnými posudkovou komisí. V takovém případě je namístě odstranit pochybnost, resp. rozpory v posudkových zjištěních zejm. výsledky znalce a členů posudkových komisí, případně doplněním posudku v reakci na závěry znalce či vyžádáním srovnávacího posudku od jiné posudkové komise, jež znovu komplexně zhodnotí zdravotní stav žadatele o invalidní důchod a vyjádří se k rozporům mezi posudkem původní posudkové komise ministerstva a znaleckým posudkem (viz rozsudek NSS ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013-22).

[22] V dané věci však k ničemu takovému nedošlo – pochybnost ohledně hodnocení stěžovatelčina zdravotního stavu nevyvstala, přičemž stěžovatelka v průběhu řízení u krajského soudu sama znalecký posudek nepředložila. Dokument označený jako znalecký posudek zaslala Nejvyššímu správnímu soudu prostřednictvím datové schránky až v řízení o kasační stížnosti; kasační stížnost je však mimořádným opravným prostředkem, přičemž ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží (§ 109 odst. 5 s. ř. s.).

[23] Pochybnost ohledně posouzení stěžovatelčina zdravotního stavu nepřinesla ani námitka nesprávného navýšení procentuálního poklesu pracovní schopnosti (podle stěžovatelky mělo dojít k navýšení podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity, namísto § 3 odst. 1, neboť zdravotní postižení má vliv na její schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti). I touto otázkou se posudkoví lékaři zabývali a dospěli k závěru, že stěžovatelka je schopna dalšího pracovního zařazení s vyloučením těžké fyzické práce, manipulace s těžkými břemeny, práce s rukama nad hlavou a trvale v chladu a vlhku. Posudkoví lékaři také uvedli, že stěžovatelka je dosavadního zaměstnání schopna za uvedených podmínek.

[24] Nejvyšší správní soud proto ve shodě s krajským soudem uzavírá, že žalovaná objektivně hodnotila všechny odborné podklady založené ve spise. Odborné posudky shledal krajský soud i Nejvyšší správní soud úplnými, přesvědčivými a správnými ve smyslu rozhodnutí NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20. Z těchto důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky – nejedná se o otázku, která dosud nebyla řešena judikaturou, byla řešena rozdílně, případně vyžadovala učinit judikaturní odklon, a nejde ani o případ zásadního pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení. Nejvyšší správní soud proto podanou kasační stížnost v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[25] Výrok o náhradě nákladů řízení se s ohledem na skutečnost, že odmítnutí pro nepřijatelnost představuje zjednodušený meritorní přezkum (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), opírá o § 60 odst. 1 a 2 (nikoli však odst. 3) ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, nicméně právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti vůči neúspěšné stěžovatelce jí podle § 60 odst. 2 s. ř. s. nenáleží.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

pokračování

V Brně dne 1. prosince 2022

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu